

'Newroz piroz'be'

L'any nou kurd –salutat amb el tradicional 'newroz piroz'be'– es convertí enguany en la festa nacional de la pau possible.

Poques vegades hi ha hagut tanta gent celebrant l'any nou kurd –que a la vegada és la seva festa nacional– a la principal ciutat d'aquesta minoria que viu oprimida a Turquia, Diyarbakir. El passat 21 de març, el *newroz* –any nou– congregà més de mig milió de persones, que es concentraren per ballar, menjar, riure i felicitar-se els uns als altres –això sí, envoltats per uns 15.000 policies fortament armats– amb el tradicional *newroz piroz'be* alhora que compartien el desig que aquesta vegada fos vera que l'any nou porti la pau, després de dècades d'una guerra que ha comportat la mort de més de 40.000 persones i el desplaçament forçat de vora dos milions de kurds.

El desig i l'esperança general tenien en aquesta ocasió versemblança de

poder convertir-se en realitat. El líder del PKK (Partit dels Treballadors del Kurdistan), Abdullah Öcalan, empresonat des de 1999, va fer arribar als concentrats una carta, llegida per dos polítics kurds, en la qual demanava als militants armats del partit –un verdader exèrcit de resistència– que fessin callar les armes i abandonessin el territori turc.

Öcalan i la pau. Era una demostració de bona voluntat per part del PKK i del seu líder. No era un acte espontani. Des de feia aproximadament mig any Öcalan, així com altres dirigents kurds, estaven negociant, discretament, amb el govern turc del primer ministre Recep Tayyip Erdogan. De fet, feia anys que s'havien iniciat els contactes, tot i que no havien quallat en negociacions

fins les que s'iniciaren en l'últim tram de l'any passat.

Què havia canviat que fes possible el camí cap a la pau? Essencialment dos aspectes. Per una banda, que Öcalan i el PKK havien arribat a la conclusió que en el context internacional actual la lluita armada no tenia futur. Especialment perquè aquest partit armat és qualificat de terrorisme oficialment tant pels Estats Units com per la Unió Europea, cosa que el situa fora de tota possibilitat de trobar aliances internacionals occidentals a favor del reconeixement del Kurdistan. Per l'altra banda, el govern turc, a les mans dels islamistes moderats, manté l'esperança d'entrar a la Unió, a la qual cosa no ha renunciat. Tant si fos aquest el seu objectiu real com, en el seu defecte, ho fos –ateses les dificultats que el procés està trobant per part europea– el d'arribar a acords preferencials per a Turquia amb la Unió, el cas dels kurds era i és un problema seriós que convé resoldre per la via de la negociació que pugui ser acceptada per Europa.

El canvi d'Öcalan no és cosa de fa poc temps. Fou als inicis de la dècada del 2000, després de quasi trenta anys d'una guerra sagnant, quan la direcció del PKK començà a analitzar que la violència armada i la ideologia que defensava el moviment, l'ortodòxia marxista i leni-

El poble kurd és la principal nació cultural sense estat a la zona d'Orient Mitjà. La majoria vivia sota l'Imperi otomà quan esclata la primera guerra mundial, ara fa 99 anys. Aleshores s'alinearen amb les potències aliades –França i Gran Bretanya, sobretot– confiant que una eventual victòria d'aquestes portaria al desmembrament de l'imperi que els subjuguava i, així, assolirien el reconeixement d'un estat propi. L'aposta kurda semblà que el 1919 podia ser tocada per la fortuna. Els imperis centrals europeus, aliats de l'otomà, queien derrotats. El 10 d'agost de 1920 el tractat de Sèvres fixava les condicions de la pau entre l'imperi turc derrotat i els guanyadors, amb l'excepció dels Estats Units. En aquell acord es preveia la creació d'un Kurdistan independent. Així que l'as-

El somni pendent

piració nacional kurda feia l'efecte que havia triomfat.

Tanmateix tot canvià en poc temps. De fet, més que canviar el que passà fou que mai no es dugué a la pràctica allò acordat. Perquè els joves nacionalistes turcs liderats per Kemal Atatürk s'oposaren als acords, que suposaven la presència de zones controlades per les potències victorioses –França i Gran Bretanya– i la cessió de part del territori a Grècia. La violència i el caos s'apoderaren de l'antic imperi fins que Atatürk s'imposà i fou nomenat president de la nova república instaurada. S'abolí l'imperi. Amb Atatürk s'acabà el somni kurd.

Al cap de vint anys, el somni semblava que tornava ser possible. Quan va acabar la segona guerra mundial, es crearen nous estats, com ara Israel sense anar més lluny, i les velles pràctiques de la geoestratègia internacional feia l'efecte que canviaven radicalment. Les organitzacions kurdes demanaren formalment a la nova Organització de les Nacions Unides que declarés la seva independència i els dotés d'un estat propi. Pareixia possible, fins i tot probable en la nova conjuntura postbèlica. Però no els feren cas.

Durant les tres dècades següents el somni pareixia esvaïr-se. El 1978, Öca-

EFE

Des de la presó el líder dels kurds, Öcalan, ha aconseguit negociar amb el govern turc la pau, la qual a hores d'ara és una possibilitat factible.

nista, no aconseguia els rèdits previstos i que tot aconsellava, especialment el context internacional, buscar altres vies.

lan fundà el Partit dels Treballadors del Kurdistan (PKK) que començà a operar militarment contra el govern turc. Tot i així, no fou fins el 1984 que tingué la capacitat de passar a desencadenar una guerra oberta contra l'estat, en un conflicte que ha provocat milers i milers de morts i milions de desplaçats forçosos.

El 1999, el líder del PKK, Abdullah Öcalan, fou capturat a Kenya, jutjat a Turquia per alta traïció i responsable d'assassinats, fou declarat culpable i condemnat a mort. Però la situació internacional de Turquia, intentant acostar-se a la Unió Europea, va aconsellar no executar-lo. Des d'aleshores està empresonat. I és des de la presó com ha fet renàixer el somni kurd.

A mitjan dècada es batejava la nova aposta ideològica, política i estratègica: el confederalisme democràtic.

En síntesi, es tracta que, tot i no renunciar a la independència, es podria acceptar que existís una confederació entre les parts del Kurdistan actualment repartit entre Turquia (uns 15 milions de kurds), Iran (vora 6), Iraq (uns 4) i Síria (1,5) que tingués algun tipus de reconeixement per part dels estats respectius. Qui treballa per fer quallar aquesta nova aposta és la Koma Civakên Kurdistan (Confederació de Pobles del Kurdistan), la qual es considera que està impulsada per Öcalan des de la presó.

Lentament, el govern turc va entendre, pel seu costat, que el moviment que s'havia produït en el si del PKK obria noves perspectives. D'aquí la convicció que les circumstàncies havien canviat i que ara es podria arribar a negociar, cosa que, com s'ha dit abans, s'ha fet esperar molt, fins l'any passat de forma intensa, però que finalment s'ha esdevingut.

De moment la nova aposta del líder kurd, si més no, sembla que té fortes opcions de ser factible. En un moment en

què Turquia inicia el procés per un canvi constitucional, el govern i dos partits del Parlament —el que governa, que es diu de la Justícia i el Desenvolupament, i el que és pro-kurd, el de la Pau i la Democràcia— han coincidit a expressar els seus desitjos que la futura Carta Magna turca no ofegui les cultures i llengües minoritàries. Aquesta convergència entre els dos sectors obre la porta, per primera vegada, al fet que en el futur no gaire llunyà sigui reconeguda la cooficialitat del kurd. Tot s'ha de dir: els partits opositors, seguidors del nacionalisme més intransigent, s'hi oposen. Però el govern no atura. També feia pública aquest mes la llista dels 63 membres de la comissió —hi ha acadèmics, intel·lectuals, etc.— que ha de fer el seguiment de les negociacions i que ha d'ajudar a impulsar el procés de pau. Pot semblar un canvi mínim, però dins dels paràmetres turcs és molt important.

Per primera vegada, en fi, les portes de la pau i del reconeixement són obertes per al poble kurd.

Miquel Payeras